

Dementie?

Wat gaat er echt om in het hoofd van dementerenden? Waarom tikt de ene voortdurend met zijn hand op z'n knie, waarom blaft een ander iedereen af en waarom dwaalt nog een ander 's nachts door de gang? **Sarah Blom kroop in hun huid**, door met hen te praten, naast hen te zitten, mee te roepen en mee te dwalen. "Ik ga er ver in, maar zo weet je tenminste wat ze met hun gedrag bedoelen en hoe je ermee moet omgaan." Vier verhalen uit het rusthuis.

Tekst: Lottje Debruinere / Illustraties: Frodo Dedecker

Wat als een koppel altijd seks wil?

"Dag mevrouw, dag meneer." Geen respons. Ik zie haar handen verdwijnen in zijn gulp. Ze trekt zijn broek naar beneden en haalt vol trots haar trofje eruit. Als een kind in een magnumkfel kijkt ze hem met grote ogen aan. Ik orenel mijn pas en loop richting de huiskamer. Dit gaat echt te ver. Ik heb hier op de opleiding nooit iets over geleerd. Had ik je al verteld dat ze gisteren in de tuin lagen, in hun blootje? Ik ben er voorstander van dat ze naar een andere afdeling gaat. Ze namen de medicatie niet in, smeren met ontlasting. Hij kan niet gedoucht worden, want dan wil zij weer mee. Ze kunnen uit bed vallen en de heup breken. En de maaltijden slaan ze ook al over, want ze willen niet van de kamers af.

Uit 'Sj Best Toch Mijn Dacht'

Sarah Blom: "Dat was een moeilijke. Halen we deze twee mensen uit elkaar? Maar dan huilten ze elke nacht. Of laten we het toe? We hebben overlegd met de familie, de ethische commissie, psychologen. Maar wie zijn wij om twee mensen tegen te houden om te genieten? En ze genoten. We hebben een vulmat naast hun bed gelegd omdat zo iets toch wel risico's inhoudt. De vrouw liet ook niet toe dat haar geliefde door een zuster werd verzorgd. Zo kon die situatie niet duld: in haar ogen verdween haar vriend met

een andere vrouw. Dus stimuleerden we ze om samen te douchen. Dat lukte."
"Bij seksueel gedrag op de gang zeiden we rustig: We bieden jullie graag wat meer privacy, dat verdienen jullie. Kom maar, ik breng jullie naar het appartement. In plaats van die mensen elke avond uit elkaar te halen, waardoor ze altijd huilden, konden ze nu gewoon samen gelukkig zijn. We zien te vaak mensen met dementie niet meer als mensen van vlees en bloed. We verzorgen en dat is het."

"Als ze roepen: Oprotten!, dan roep ik mee"

Sarah Blom (foto) praatte niet alleen jarenlang met mensen met dementie, mantelzorgers en professionals, ze maakt er nu ook theater over. Samen met haar moeder en broer. 'Dag Mamma' heet het. "Ik wil laten voelen wat er omgaat in het hoofd van een dementerende. Mijn oma had ook dementie. Ook wij maakten fouten."

Wat is fout maken we het meest? Sarah Blom: "We zijn heel erg gewend om dingen op te lossen. Stel dat

iemand zegt: Ik ben naar het toilet geweest, en toen ik terugkwam, waren mijn kousen weg. Dan zijn we niet ge-

nelgd om te zeggen: Ik zal u even mee helpen zoeken. Nee, we nemen een ander paar kousen en zeggen: Het is niet zo erg. Of je probeert de persoon af te leiden. We staan niet stil bij wat van binnen bij die mensen leeft. Als je toont dat je echt meeleeft en dat ook uitstraalt, is het voor hen rustgevend. U gaat naar de wc, u komt terug en uw kousen zijn weg? Wat erg. Dat is beter."

U doet ook hun gedrag na. U gaat ver. Scheidt ook het personeel uit. "Mensen met dementie willen zich be-grepen voelen. Als ik hun gedrag spiegel, laat ik zien wat zij beloven. Stampt iemand woest op scheldend door de gang, dan ga ik naast die persoon staan en mee stampen. Roep ik ook naar de verzorgenden dat ze moeten oprotten. Ik voer dan een theaterstukje op waar-

Zo kruip je in hun hoofd

Wat als een man je wil aanraken?

"Dag lekker hapje van mij, kom 's hier, heb je wat lekkers voor mij? Kom 's hier, schatteke." Marjan antwoordt niet. Ze zet de maaltijd neer en draait zich om. Ze trekt zijn hand uit om nog even z'n knie te raken. Ze wil hem maar billen te geven. Marjan: "Ik bent u helemaal ferme pas loopt weer aan mij

nljk had hij grote wens. J horen, net als a in zijn buurt. ze altijd warme De man verzamelde ook beelden van katten. Ik heb daarop ingespeeld. We kochten een pluizen kat zodat hij zich niet alleen zou voelen. Het deed hem goed wanneer wij liefde gaven aan de kat: een aal over het kopje, ertegen spreken, een schoteltje melk. Het personeel droeg zelfs een schort met een kat op, waardoor hun vrouwelijke vormen minder te zien waren. Zijn seksuele opmerkingen minderden."

door die persoon zichzelf terugziet in mij. Je zal zien dat ze dan sneller rustiger worden. Soms ga ik zelf op mijn hurken zitten en sorry zeggen, zodat ze kalmeren."
Soms zijn mensen met dementie daar alleen maar te zitten. Kan je dan nog iets doen? "Als de persoon met apathie een prima leven heeft en niet gek wordt via

Wat als een vrouw altijd haar pop troost?

Mevrouw begint te wliegen. Ze wlegt en wlegt, en door het ritme van het wliegen wordt ze langzaam rustiger. Ze drukt het popje stevig tegen zich aan. Dan geeft ze het kusjes over het hele lijfje. Het poppengezichtje wordt nat van haar tranen. "Mama is hier... altijd... hier... hier." Ik krijg een brok in mijn keel en leun tegen de muur.

Uit 'Sj Best Toch Mijn Dacht'

Sarah Blom: "Ik ga op zoek naar het waarom van iemands gedrag. Mevrouw Brink liep vaak op de bank in de woonkamer. Uit verhalen van haar neef bleek dat ze een zoon had gehad die gestorven was aan kanker. Maandenlang had ze ook in haar woonkamer naast zijn bed gewaakt, op de bank. Dus wou ze ook nu op de bank in de living van het woonzorgcentrum slapen. Eenmaal was dat ontdekt hadden we dat toe."
"Ze wou ook geregeld op de grond slapen. Dat had nog een andere oorzaak. Bij mensen met dementie denk je vaak aan geheugenproblemen, ze vergeten. Maar ze vergeten ook hoe hun eigen lichaam voelt. Ze raken het contact met hun lichaam kwijt. Krjgen de pijn prikkelde van. Die vrouw zocht haar prikkel, zodat ze haar lichaam weer kon voelen. Op die momenten kreeg mevrouw een kussen en een verzward deken. Zodat ze meer input voelde. Daarom slaan mensen soms ook hard met hun hand tegen de muur. Om zichzelf te voelen."

menen die hem de hele dag willen activeren, dan is het beter zo. Je moet je ook afvragen, wie lijdt hier? Jij, omdat je die zielige aanblik niet wilt. Als iemand de hele tijd tegen je wil praten of hallo zegt, dan word je daar toch ook lastig van?"
"Toch zit achter apathie soms nog veel leven. Dat zie je als je bijvoorbeeld de hele tijd niet hun benen zittende te schud-

Wat als een vrouw alles wil betalen?

Mevrouw kijkt in mijn camera. "Ik zou de koffie graag nuttigen, maar ik heb geen geld." "Maar mevrouw, u hoeft niet te betalen. Dat wordt allemaal voor u geregeld." "Daar kan ik niet mee akkoord gaan. Ik wil betalen, ik sta erop."
"U hoeft zich echt geen zorgen te maken, echt niet!"
Bette paid de arm van mevrouw Rozendrust vast en zei hier alle verdere dingen gelukkig op. Oeps: ik hoor hoe de meest laxe zin uit ter plekke in de mond komt. "U hoeft zich geen zorgen te maken." - doordradert in het hoofd van mevrouw.

Uit 'Sj Best Toch Mijn Dacht'

Sarah Blom: "Ze was een deftige dame. Haar man was professor, zij lerares Frans. Ze wou altijd betalen en maakte zich kwaad als ze dat niet mocht doen. Ze voelde zich daarvoor niet alleen een klaploper, maar ook nog eens vreselijk onzamen. Totaal niet serieus genomen. En dus ging ze op de grond liggen, in de hoop dat iemand uiteindelijk zou zien hoe groot haar zorgen zijn. Ze wou zelf kunnen betalen, punt. Gewoon peid in haar handen hebben. En dus besloten we noggeld te printen. We stopten de briefjes in haar portemonnee en staken ook een aantal in onze eigen zak. Wat een verademing. Mevrouw Rozendrust straalde. Ze telde weer mee. Op andere momenten haalden we de briefjes uit onze zak om te laten zien dat ze al betaald had. Echt? Wat fijn. Ja, ik betaald altijd, hoor, zo ben ik. En dan zeiden wij: Zo bent u altijd al geweest, mevrouw."

bij de gele en de rode bij de rode. Doe het desmoeds voor. En soms boefje niets te doen. Schil een appel terwijl ernaar kijken. Of zit naast hem. Zelfs kleinste dingen doorbreken de sfeer
Uit 'Sj Best Toch Mijn Dacht' - met Sarah Blom is uit bij Arbeiderspark in maart 2009 over. Oudwondermentary.nl